

RIKSFÖRBUNDET M SVERIGE
FRIDHEMSGATAN 30
BOX 49163, 100 29 STOCKHOLM

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
i.transport.remissvar@regeringskansliet.se
LI2023/01973

Stockholm 2023-05-30

Remissvar – LI2023/01973 – kommissionens förslag om (1) nytt körkortsdirektiv och (2) direktivet om vissa körkortsåterkallelser effekt inom unionen

Riksförbundet M Sverige är en oberoende konsumentorganisation som arbetar på medlemmarnas uppdrag för hållbar, säker och tillgänglig mobilitet i hela landet. Vi är främst verksamma inom trafik- och fordonssäkerhet samt konsumentfrågor kopplade till bilnehav. Vi har ungefär 75 000 medlemmar och ett trettiotal ideellt arbetande lokalklubbar.

M Sverige är även en del av ett stort internationellt nätverk av motorklubbar genom samarbetet inom FIA (Fédération Internationale de l'Automobile) med över 80 miljoner medlemmar i hela världen.

M Sverige har fått tillfälle att lämna synpunkter på promemorian avseende "omarbetat körkortsdirektiv" och förslag till EUROPAPARLAMENTETS och RÅDETS DIREKTIV om körkort, ändring av Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2022/2561.

Sammanfattning

M Sverige tillstyrker i stora drag promemorians förslag på Anpassningar för att möta ökade krav på trafiksäkerhet, fri rörlighet, digitala körkort samt grön omställning men avstyrker förslaget att uppdatera de medicinska kraven genom att en hälsodeklaration ska lämnas inför utfärdande samt vid förnyelse av körkort för moped, motorcykel och personbil. Obligatorisk hälsodeklaration skulle i många fall innebära hälsoutredning hos läkare med höga kostnader för den enskilde och det offentliga samt stor belastning på sjukvården. Erfarenhet visar också att hälsokontroller i många fall inte är ett lämpligt sätt att bedöma körförmåga, varför många förare, i synnerhet äldre, på felaktiga grunder skulle riskera att bli av med körkortet. Vidare anser M Sverige att det bör utvärderas noggrannare hur förändringarna av direktivet kan komma att påverka förutsättningarna för a-traktorerna i Sverige.

Prövotid om minst två år för nya förare

Förslaget innebär att samtliga körkortsbehörigheter ska omfattas av en prövotid om minst två år förutom för A2 och A efter stegvis inträde. Under den tvååriga prövotiden så föreslås en nolltolerans för att köra med alkohol i blodet men för varje enskild stat finns en möjlighet att utforma nationella

villkor. M Sverige ser positivt på att varje enskilt medlemsland kan utforma nationella regler som reglerar prövotiden efter varje lands individuella förutsättningar. Vad gäller förarens alkoholhalt i blodet vid körning anser M Sverige att de nu gällande svenska reglerna är tillfyllest. M Sverige sluter upp bakom Tullverkets analys att en eventuell 0,00-promillesgräns för förare under prövotid skulle medföra såväl mätproblem som svårigheter i myndighetsutövningen.

Digitala körkort

Förslaget introducerar digitala körkort som ska gälla i hela unionen. M Sverige anser att utvecklingen mot digitala körkort är en naturlig följd av den digitala utvecklingen och ser positivt på att de digitala körkortens föreslås bli likvärdiga med de fysiska körkortens. Vi bedömer att de digitala körkortens kommer att förenkla förarnas hantering av körkortet utöver att minska myndigheternas administrativa kostnader.

Utbyte av körkort från tredje land

Förslaget omfattar ett förenklat förfarande gällande utbyte av körkort för länder utanför Europa vilka har en motsvarande trafiksäkerhetsnivå som EU-länderna. Syftet är att låta ländernas medborgare kunna byta körkort enklare till ett fullvärdigt EU-körkort. M Sverige avstyrker inte förslaget att låta EU-kommissionen bestämma att länder utanför Europa har en motsvarande trafiksäkerhetsnivå genom genomförandebeslut, men anser att möjligheten bör användas restriktivt i syfte att inte motverka utvecklingen mot högre trafiksäkerhet inom unionen.

Körkortets giltighetstid – gemensamma regler föreslås

Kommissionen föreslår att körkort med behörigheterna AM, A1, A2, A, B1 och B ska gälla i 15 år. M Sverige tycker att förändringen är i positiv riktning då den skulle minska den administrativa bördan för förare samt minska trycket på berörda myndigheter. Däremot anser vi att förslaget om att begränsa körkortets giltighetstid till 5 år för personer som uppnått en ålder av 70 år bör strykas, då det skulle motverka ovan beskrivna vinster. Att belasta äldre med ökad byråkrati är en åtgärd som inte ligger i proportionalitet mot något befintligt problem. Förarens trafiksäkerhetsansvar vid bilkörning och plikt att följa gällande regelverk gäller oavsett ålder.

Föreslagna ändringar avseende B-körkort

Kommissionen föreslår att den som haft B-körkort i två år ska kunna få köra fordon som drivs av alternativa drivmedel med en totalvikt på upp till 4 250 kg utan släp. M Sverige stöder förslaget som bidrar till ökad hållbarhet.

B1 körkortskategori föreslås även kunna gälla på nationell nivå av förare mellan 16–21 år för fordon med en totalvikt på högst 2 500 kg som har en fysiskt begränsad hastighet på 45 km/h. M Sverige anser att förslaget innebär möjlighet till ökad och säkrare mobilitet för yngre körkortsinnehavare. En hastighetsgräns på 45 km/h medför lägre risk för köbildningar, upphinnandeolyckor och trafikfarliga omkörningar jämfört med exempelvis begränsningen på 30 km/h som gäller för svenska a-traktorer.

M Sverige anser att regeringen mer djupgående bör analysera hur kommissionens föreslagna förändringar avseende inte minst körkortskategori B1 skulle påverka förare av de svenska a-

traktorerna. Den svenska hållningen bör syfta till att värna inte minst ungdomars fortsatta möjlighet till mobilitet, men samtidigt stärka trafiksäkerheten.

Uppdatering av förarprov

M Sverige stödjer de föreslagna ändringarna för att öka hänsyn till förmågor som riskbedömningsförmåga med mera. Även förslaget att villkor automat i körkort ska kunna hävas med en sju timmar lång utbildning är positivt.

Hälsodeklaration vid utfärdande av körkort samt vid förlängning

Riksförbundet M Sverige avstyrker förslaget om obligatorisk hälsodeklaration inför utfärdande och vid förnyelse av körkort. Regeringskansliet uppskattar att åtminstone 10 procent av förnyelseärendena skulle kräva djupare utredning såsom läkarundersökning. Många tusentals läkarundersökningar i hela landet skulle årligen behöva genomföras i syfte att upprätthålla regelverket, något som allt annat lika skulle öka på vårdköerna avsevärt. Utöver att detta skulle sätta den svenska sjukvården under ytterligare press så har vi i Sverige negativa erfarenheter av hälsoundersökningar som grund för bedömning av körförmåga och därmed rättighet att inneha körkort. I *VTI rapport 1149 - Regeringsuppdrag synfält - Utredning om förutsättningar för undantag från de medicinska kraven för individer med synfältsbortfall* från år 2022 har Statens väg- och transportforskningsinstitut konstaterat att standardiserad hälsokontroll, i detta fall synundersökning, inte varit en fungerande metod i syfte att predicera om en individ kan framföra en bil på ett trafiksäkert sätt. Tillvägagångssättet har lett till att många äldre och personer med vissa sjukdomar (exempelvis diabetes och glaukom) felaktigt fått sina körkort indragna, något som bland annat Svenska Glaukombundnet uppmärksammat. VTI konstaterar i nämnda utredning att medicinska krav inte bör införas om de inte samtidigt kompletteras med en körförmågebedömning. När Trafikverket på VTI:s uppdrag genomförde en fältstudie med förarprov på 72 individer med konstaterade synfältsbortfall och 70 individer utan synfältsbortfall som var matchade på kön, ålder, geografisk hemvist och körerfarenhet konstaterades att en lika stor andel från varje grupp klarade körprov på väg.

I och med att de obligatoriska hälsodeklarationerna kombineras med kortare giltighetstid på körkortet för personer som fyllt 70 år framstår det som relevant att kommentera frågan också ur ett åldersperspektiv. De två åtgärderna i kombination riskerar att leda till en situation där äldre behandlas orättvist och riskerar att råka ut för felaktiga bedömningar som skulle kunna överprövas endast med stora ansträngningar i form av överklaganden och tillhörande processer. Därmed skulle mobilitet och tillgänglighet försämrats för en betydande grupp äldre. Äldre förare behöver inte vara sämre förare på grund av sin ålder utan kan kompensera ålder med erfarenhet, ett trafiksäkrare beteende i trafiken och ett lägre risktagande.

M Sverige förordar att hälsokontroller i Sverige även framgent ska genomföras enligt det nuvarande svenska systemet med "läkares anmälan" som innebär att läkare är skyldiga att anmäla den förare till Transportstyrelsen som inte uppfyller de medicinska kraven för att ha körkort. Enligt M Sverige ska körförmågan för individ prövas och undersökas på förekommen anledning i stället för en schablonmässig skyldighet att genomföra ett stort antal omotiverade och kostsamma hälsoundersökningar som tynger privatpersoners och sjukvårdens ekonomi. Att införa medicinska krav vid förnyelse av körkort riskerar att leda till omfattande svårigheter i myndighetsutövningen och ökad belastning på såväl Transportstyrelsen som sjukvården samtidigt som de potentiella vinsterna i form av ökad trafiksäkerhet är svårprognosticerade. För den enskilde föraren kommer förändringen

medföra ökade kostnader och potentiellt försämrad mobilitet. Om hälsodeklaration med medicinska krav och hälsokontroller trots allt blir verklighet måste detta kombineras med en körförmågebedömning genom förarprov på väg eller i simulator, i enlighet med VTI:s förslag i rapport 1149.

Riksförbundet M Sverige

Caroline Drabe
Vd

Heléne Lilja
Chef kommunikation och samhälle